

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת חברה ורוח

מדינת ישראל
משרד החינוך

מ

יום ראשון כ"ט טבת תשפ"ו, 18/01/26

לימודי ההגבר בתנ"ך ממלכתי

לכבוד,

מורי התנ"ך המלמדים ביחידות ההגבר,

בחינוך הממלכתי,

שלום רב,

הנדון : עדכון הנהלים בהוראה למידה והערכה ביחידות המורחבות תנ"ך ממ'

יחידות ההרחבה בלימודי התנ"ך מיועדות לתלמידים שבחרים ללמוד תנ"ך כמקצוע התמחות. הנושאים ביחידות האלה מבוססים על נושאי חתך (תמות) המצויים בתנ"ך על ספריו השונים. הלימוד באמצעות תמות רוחביות אלה מאפשר העמקה ופריסה של יריעת לימוד נושאית, המתמקדת בנושאים הפרושים על פי הקורפוס התנ"כי לרבדיו.

מטרת הלימוד ביחידות המוגברות היא העמקה בחומר הנלמד, תוך הרחבת היריעה של הספרות המקראית יחד עם שילוב מאמרים ופרשנות מסורתית, מחקרית וחדשה. הנושאים השונים בתכנית הלימודים חותרים לרלוונטיות לעולמנו הקיומי, הרוחני והתרבותי, ויש בהם כדי לעודד חשיבה אמפתית וביקורתית הן על התנ"ך, והן על החברה הסובבת אותנו. דומה, כי לימוד היבטים אלה יכול לחולל שיח משמעותי ורלוונטי בין עולם התנ"ך ובין עולמם של לומדיו. תכנית הלימודים במלואה, על המבנה, הרציונל, העקרונות והמיומנויות בה, ניתן לקרוא באתר תנ"ך ממלכתי.

ארגון הלמידה

בשנת תשפ"ו, לתלמידים המסיימים את לימודי ההגבר בתנ"ך ממ', מבנה ההוראה למידה וההערכה, נשאר כמות שהוא. היינו, לימודי ההגבר כוללים שלוש יחידות לימוד. היחידה "הולך עם הרוח" היא יחידה להערכה חיצונית. היחידות "שייכות וזרות" ו"מנהיגות במבחן", הן יחידות להערכה פנימית, לבחירת המורה. אחת מהן היא בחינה באישור מפמ"ר, והשנייה הערכה בדרך החקר. שתי ההערכות הפנימיות בשתי היחידות, חייבות באישור ובקרה של המדריכה האמונה על יחידות ההגבר מטעם הפקוח על הוראת התנ"ך.

בשנת תשפ"ו, לתלמידים המתחילים את לימודי ההגבר מבנה הלמידה ביחידות ההגבר בתנ"ך ממ', משתנה.

בתכנית הלימודים ביחידות המורחבות, מוצעים שלושה נושאים:

- א. "הולך נגד הרוח" – יציאה נגד הזרם, הסמכות והנורמות החברתיות.
- ב. "מנהיגות במבחן".
- ג. "שייכות וזרות" – החיפוש אחר זהות.

שתי יחידות הלימוד "הולך כנגד הרוח" ו"מנהיגות במבחן" תהינה להערכה חיצונית, והיחידה "שייכות וזרות" תהינה להערכה פנימית בדרך החקר. ההערכה הפנימית חייבת באישור ובקרה של המדריכה האמונה על יחידות ההגבר מטעם הפקוח על הוראת התנ"ך.

הלמידה וההוראה בכל אחד מהנושאים הללו, אמורות להיות שונות מאשר למידתם והוראתם ביחידות החובה. אלה צריכות להיות בהעמקה בהרחבה, תוך יצירת דיאלוג רב פנים עם הספרות המקראית והספרות החוץ מקראית, יצירת שיח בדילמות ערכיות, הדגשת התמה המרכזית סביבה נבנה הנושא על פרקיו השונים בצד המיומנויות בסדר חשיבה גבוה כיאה וכנדרש ביחידות ההגבר.

סמל שאלון	לתלמידים <u>המתחילים</u> בתשפ"ו	סמל שאלון	לתלמידים <u>המסיימים</u> בתשפ"ו	ארגון הלמידה/ הערכה
1371	בנויה משלוש יחידות: שתי יחידות להערכה חיצונית -"הולך כנגד הרוח" -"מנהיגות במבחן"	1361	בנויה משלוש יחידות: יחידה אחת להערכה חיצונית - "הולך כנגד הרוח"	
1373	יחידה להערכה פנימית בדרך החקר -"שייכות וזרות"	1363	שתי היחידות להערכה פנימית -"מנהיגות במבחן" - "שייכות וזרות" מבחן מפמ"ר ועבודת מיני חקר	

תכנית הלימודים

בתכנית הלימודים ביחידות המורחבות, מוצעים שלושה נושאים:

- הולך נגד הרוח – יציאה נגד הזרם, הסמכות והנורמות החברתיות.
- שייכות וזרות – החיפוש אחר זהות.
- מנהיגות במבחן.

א. את הנושא "הולך נגד הרוח", יש ללמד את תכנית הלימודים, כפי שנקבעה על ידי משרד החינוך בצד [המיומנויות](#) הגנריות [והדיסציפלינריות](#) כאחד.

ב. את הנושא "מנהיגות במבחן", יש ללמד על פי תכנית הלימודים שנקבעה על ידי משרד החינוך, בצד [המיומנויות](#) הגנריות [והדיסציפלינריות](#) כאחד.

ג. את הנושא "שייכות וזרות", יש ללמד על פי תכנית הלימודים שנקבעה על ידי משרד החינוך, בצד [המיומנויות](#) הגנריות [והדיסציפלינריות](#) כאחד. ניתן להכניס בו שינויים כגון החלפת פרקי לימוד, הוספת מאמרים פרשנויות וכל חומר חוץ מקראי רלוונטי. שינויים אלה, יכולים לחול רק על שליש מהיקף תכנית הלימודים בנושא זה, ויעשו בתיאום ובאישור הפקוח על הוראת התנ"ך והמדריכה האמונה על לימודי ההגבר.

יחידת לימוד חלופית:

את יחידת הלימוד "שייכות וזרות", רשאי המורה להמירה ביחידה בית ספרית חלופית, בתיאום ובאישור מדריכת מפמ"ר האמונה על יחידות ההגבר. המרה זו, מאפשרת למורה בחירה של נושאים שאינם בתכנית הלימודים, גיוון בנושאים ובדרכי ההוראה הלמידה וההערכה. בסיסה של כל הערכה שתבחר, תהיה עבודת מיני חקר.

קריטריונים לבניית יחידת לימוד בית ספרית:

- היחידה תכלול בין 21-25 פרקי לימוד מקראיים.
 - 3 מאמרים העוסקים בנושא.
 - מקורות חוץ מקראיים (מדרשים שירה אומנות וכו').
 - הפרקים הנבחרים אינם חופפים לפרקי תכנית הלימודים של יחידות החובה.
- התכנית המוגשת תכלול מבוא המסביר את התמה המרכזית בה, הרציונל בבחירתה, פרקי הלימוד, המאמרים והמקורות החוץ מקראיים.
- את התכנית בשלמותה, יש להגיש לאישור הפקוח על הוראת התנ"ך והמדריכה האמונה על יחידות ההגבר, עד 30.6. קודם תחילת לימוד היחידה בשנת הלימודים.

תכנית העבודה הכוללת של המורה המלמד ביחידות ההגבר, על נושאיה והערכותיה, תוגש עד ה 10.9. תחילת שנת הלימודים, למדריכת מפמ"ר האמונה על יחידות ההגבר.

ההערכה ביחידות ההגבר:

- א. ב"הולך נגד הרוח" ו"מנהיגות במבחן" ההערכה היא חיצונית קרי, בחינת בגרות.
- ב. ביחידת "שייכות וזרות", ההערכה היא פנים בית ספרית, עבודת מיני חקר ומשקלה. ההערכה תשלב מיומנות בסדר חשיבה גבוה וחשיבה ביקורתית, ותלווה בעבודה עיונית שעקרונותיה בנספח (עבודת חקר). ההצעה להערכה והמחווה, יוגשו מבעוד מועד לאישור ובקרה למדריכה האמונה על יחידות ההגבר.

מבנה הבחינה החיצונית ביחידות המורחבות:

בשנת תשפ"ו, לתלמידים המסיימים את לימודי ההגבר בתנ"ך ממ', מבנה הבחינה החיצונית שאלון 1361, "הולך כנגד הרוח" נשאר כמות שהוא. היינו, 7 שאלות ובחירה של 4 שאלות. כל שאלה, על סעיפיה 25 נק'.

בשנת תשפ"ו, לתלמידים המתחילים את לימודי ההגבר בתנ"ך ממ', מבנה הבחינה החיצונית שאלון 1371, יכלול שני חלקים. האחד הנושא "הולך כנגד הרוח" והשני הנושא "מנהיגות במבחן". בחלק הראשון בנושא "הולך כנגד הרוח" תהינה 3 שאלות לבחירה, ומענה על 2 שאלות על כל סעיפיה. בחלק השני בנושא "מנהיגות במבחן"

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת חברה ורוח

מדינת ישראל
משרד החינוך

תהינה 3 שאלות לבחירה, ומענה על 2 שאלות על כל סעיפיה.

לתלמידים המסיימים את לימודי ההגבר בשנת תשפ"ו	לתלמידים המסיימים את לימודי ההגבר בשנת תשפ"ו
שאלון 1371 "הולך כנגד הרוח" + "מנהיגות במבחן". חלק ראשון- "הולך כנגד הרוח", בחירה של 2 שאלות מתוך 3 שאלות. כל שאלה 25 נק' סעיף א- 7 נק' סעיף ב'- 9 נק' סעיף ג'- 9 נק' חלק שני- "מנהיגות במבחן", בחירה של 2 שאלות מתוך 3 שאלות. כל שאלה 25 נק' סעיף א- 7 נק' סעיף ב'- 9 נק' סעיף ג'- 9 נק'	שאלון 1361 – "הולך כנגד הרוח" בחירה של 4 שאלות מתוך 7 שאלות : כל שאלה 25 נק' סעיף א- 10 נק' סעיף ב- 15 נק'

נבחני משנה ואקסטרנים:

משנת תשפ"ו, תלמידי משנה ואקסטרנים יבחנו בשתי בחינות חיצוניות. בחינה אחת כוללת את שתי היחידות "הולך כנגד הרוח" ו"מנהיגות במבחן". בחינה שניה כוללת את היחידה "שייכות וזרות".

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת חברה ורוח

מדינת ישראל
משרד החינוך

סמל שאלון	מבנה הבחינה	לתלמידים <u>הלומדים</u> בתשפ"ו	ארגון הלמידה/ הערכה
1371	"הולך כנגד הרוח" + "מנהיגות במבחן". חלק ראשון- "הולך כנגד הרוח", בחירה של 2 שאלות מתוך 3 שאלות. כל שאלה 25 נק' סעיף א- 7 נק' סעיף ב'- 9 נק' סעיף ג'- 9 נק' חלק שני- "מנהיגות במבחן", בחירה של 2 שאלות מתוך 3 שאלות. כל שאלה 25 נק' סעיף א- 7 נק' סעיף ב'- 9 נק' סעיף ג'- 9 נק'	בנויה משלוש יחידות : שתי יחידות להערכה חיצונית -"הולך כנגד הרוח" -"מנהיגות במבחן"	
1372	יחידה "שייכות וזרות" שאלת חובה 34 נק' סעיף א- 10 נק' סעיף ב'- 12 נק' סעיף ג'- 12 נק' בחירה של 2 שאלות מתוך 3 שאלות כל שאלה 33 נק' סעיף א- 9 נק' סעיף ב'- 12 נק' סעיף ג'- 12 נק'	יחידה להערכה חיצונית -"שייכות וזרות"	

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת חברה ורוח

מדינת ישראל
משרד החינוך

תהליך ההצטרפות ללימודי ההגבר:

בית הספר המחליט כי הוא מצטרף ללימודי ההגבר בשנת הלימודים הקרובה, חייב ליידע את מדריכת המפמ"ר האמונה על היחידות ההגבר, ולהציג תכנית וארגון ה.ל.ה לפקוח על הוראת התנ"ך. פרטי המדריכה האמונה על יחידות ההגבר באתר תנ"ך ממלכתי.

המדריכה תבדוק, תאשר רישום פרטיו של בית הספר במערכת, ועמידה בכל התנאים להצטרפותו ללימודי ההגבר. היינו, מספר התלמידים בכיתת ההגבר לא יהיה פחות מ 8 תלמידים. למורה המלמד תנ"ך במערכת, וותק של 4 שנים לפחות ובעל תואר אקדמאי בלימודי התנ"ך.

עם מתן האישור להצטרפות ללימודי ההגבר בתנ"ך ממלכתי, תתקיים פגישת עבודה להיערכות וליווי המורה המלמד, לקראת ההוראה למידה וההערכה הנדרשים בלימודי ההגבר.

בברכת הצלחה,

מנהלת תחום דעת תנ"ך ממי'

נספח-

הערכה חלופית בדרך החקר - תנ"ך ממלכתי

מבוא

עבודת מיני-חקר - עבודת חקר בהיקף מצומצם.

על המורה לבסס את ההערכה על פי מחוון מפמ"ר, הכולל את הקריטריונים שלהלן.

מחוון

המחוון כולל חמישה מרכיבים: **מהות הלמידה**, תהליכי למידה, חשיבה ביקורתית, רפלקציה והצגת הלמידה.

תהליך הלמידה

(*) עבודת חקר מתבססת על שאילת שאלות, ובמרכזה עומדת שאלת חקר. היא מתבססת על מקורות

ביבליוגרפיים מחקרניים ופרשניים (פרשנות ימה"ב ומודרנית)

(*) חיוני שהמורה ינחה מראש את תלמידיו מהן הדרישות המצופות מן הלמידה ועבודת המיני-חקר.

(*) המחוון יינתן מבעוד מועד לתלמידים, ועל פיו תוערך עבודתם.

(*) כל למידת חקר דורשת מן הלומד הכנה עיונית הכוללת תהליך המתייחס לפסוקי מקרא המעוררים שאלות, סיכום של התייחסות הלומד למאמרים ולפרשנויות וכן לשאלות שהועלו בעבודה, הצגת הנושא הנחקר בכתב ברמה נאותה, וכתיבת רפלקציה אישית.

(*) העבודה העיונית תהיה אישית.

מבנה ותכני עבודת מיני-חקר

מבנה העבודה

1. שער
 2. תוכן העניינים
 3. מבוא
 4. גוף העבודה
 5. סיכום
 6. רפלקציה אישית
 7. רשימת מקורות (ביבליוגרפיה)
- נספחים (לפי בחירת התלמיד)

היקף העבודה:

7-5 עמודים כתובים, לא כולל שער, תוכן עניינים, רשימת מקורות ונספחים.
העבודה תיכתב בגופן 12 דייויד, רווח שורה וחצי בין השורות.
3-4 מקורות ביבליוגרפיים הכוללים פרשנויות מחקריות ומסורתיות.

מבוא:

במבוא יש להתייחס לארבעה היבטים:

- מה ?** - הצגת והסבר של: נושא העבודה ושאלת החקר, מטרות העבודה, הרקע לנושא/בעיה, הצגת תחומים הקשורים לנושא (ואשר יוסברו בגוף עבודה). השערה/טענה העומדת בבסיס העבודה (אם יש), תיאור שיטת/מהלך החקר, סקירת ספרות מקצועית ו/או רקע תיאורטי.
- מדוע ?** - מהי חשיבות הנושא? מה אני רוצה להוכיח/להסביר/לטעון? מדוע בחרתי בשאלת החקר? כיצד הגעתי אליה? מהי מטרתי בסופה של העבודה?
- מאין ?** - מהם המקורות בהם השתמשתי? תיאורם בקצרה. התייחסות לשונותם ולתרומתם לעבודה.
- איך ?** - תיאור מבנה העבודה על חלקיה השונים. תיאור כללי של תהליך בירור הבעיה/נושא העבודה.

אפשר לכלול במבוא חלק אישי במטרה לאפשר לתלמיד לבטא נקודת מבט אישית ולהשמיע את הקול האישי: מדוע בחרת בנושא, מה עורר את סקרנותך ומה מניע את למידתך; אפשר להתייחס גם לחששות, לקשיים, להתלבטויות, לרגשות, למחשבות פרטיות ועוד.

גוף העבודה:

הצגת פרקי העבודה על-פי סדרם בתוכן העניינים.
דיון בשאלת החקר והעלאת דרכי מענה שונות. הבאת ממצאים, ניתוח עיוני ופרשנות אישית, דיון ומסקנות.
העבודה תשקף למידה וחשיבה ביקורתית ועצמאית, ולא תהווה לקט של דברי חוקרים ופרשנים.

סיכום:

הצגת ממצאים והסקת מסקנות. מתן מענה/מענים שונים לשאלת החקר שהוצגה במבוא.
רצוי להתייחס למסקנות כלליות שעלו מלימוד הנושא, והתייחסות לשאלות אפשריות נוספות הנגזרות מן הלימוד/עבודת החקר.

(*) החלק האישי מתייחס לנקודת מבטו האישית של התלמיד, ומטרתו לבטא את הקול האישי – גישתו ועמדתו בנוגע לדברים שנכתבו, מה נלמד מן העבודה, האם התפתחה קירבה ויחס אישי לנושא הנלמד? חשוב לבטא גם את ההיבט הרגשי - חששות, קשיים, רגשות, התלבטויות ועוד.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת חברה ורוח

מדינת ישראל
משרד החינוך

ביבליוגרפיה:

- בעמוד האחרון בעבודה תובא רשימת המקורות אשר שימשו לעבודה.
- נדרשים 3-4 מקורות ביבליוגרפיים: ספרי פירוש מקראי, אנצ' עולם התנ"ך, ספרי-יעץ, מאמרים, מקורות אינטרנטיים, הרצאות מצולמות וכדו'.